YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (viides jaosto)
12 päivänä kesäkuuta 1997 *

Asiassa C-151/96,

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehenään oikeudellinen neuvonantaja Frank Benyon ja oikeudellisen yksikön virkamies Xavier Lewis, prosessiosoite Luxemburgissa c/o oikeudellisen yksikön virkamies Carlos Gómez de la Cruz, Centre Wagner, Kirchberg,

kantajana,

vastaan

Irlanti, asiamiehenään Chief State Solicitor Michael A. Buckley, prosessiosoite Luxemburgissa Irlannin suurlähetystö, 28 route d'Arlon,

vastaajana,

jossa kantaja vaatii yhteisöjen tuomioistuinta toteamaan, että Irlanti ei ole noudattanut EY:n perustamissopimuksen 6, 48, 52 ja 58 artiklan ja työntekijöiden oikeudesta jäädä jäsenvaltion alueelle työskenneltyään siinä valtiossa 29 päivänä kesäkuuta 1970 annetun komission asetuksen (ETY) N:o 1251/70 (EYVL L 142, s. 24) 7 artiklan sekä jäsenvaltioiden kansalaisten oikeudesta jäädä toisen jäsenvaltion alueelle toimittuaan siellä itsenäisenä ammatinharjoittajana 17 päivänä joulukuuta 1974 annetun neuvoston direktiivin 75/34/ETY (EYVL 1975 L 14, s. 10) 7 artiklan mukaisia velvoitteitaan, koska se pitää voimassa lakeja, asetuksia tai hallinnollisia määräyksiä, joissa rajoitetaan oikeus muun aluksen kuin kalastusaluksen rekisteröi-

* Oikeudenkäyntikieli: englanti.

miseen Irlannin kansalliseen alusrekisteriin hallituksen, ministeriön, Irlannin kansalaisen tai irlantilaisen oikeushenkilön kokonaan tai osittain omistamiin aluksiin,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (viides jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja J. C. Moitinho de Almeida sekä tuomarit C. Gulmann, J.-P. Puissochet, P. Jann (esittelevä tuomari) ja M. Wathelet,

julkisasiamies: C. O. Lenz,
kirjaaja: R. Grass,

ottaen huomioon esittelevän tuomarin kertomuksen,

kuultuaan julkisasiamiehen 15.4.1997 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Euroopan yhteisöjen komissio on nostanut EY:n perustamissopimuksen 169 artiklan nojalla kanteen, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 6.5.1996 ja jossa yhteisöjen tuomioistuinta vaaditaan toteamaan, että Irlanti ei ole noudattanut EY:n perustamissopimuksen 6, 48, 52 ja 58 artiklan ja työntekijöiden oikeudesta jäädä jäsenvaltion alueelle työskenneltyään siinä valtiossa 29 päivänä kesäkuuta 1970 annetun komission asetuksen (ETY) N:o 1251/70 (EYVL L 142, s. 24) 7 artiklan sekä jäsenvaltioiden kansalaisten oikeudesta jäädä toisen jäsenvaltion alueelle toimittuaan siellä itsenäisenä ammatinharjoittajana 17 päivänä joulukuuta 1974 annetun neuvoston direktiivin 75/34/ETY (EYVL 1975 L 14, s. 10) 7 artiklan mukaisia

velvoitteitaan, koska se pitää voimassa lakeja, asetuksia tai hallinnollisia määräyksiä, joissa rajoitetaan oikeus muun aluksen kuin kalastusaluksen rekisteröimiseen Irlannin kansalliseen alusrekisteriin hallituksen, ministeriön, Irlannin kansalaisen tai irlantilaisen oikeushenkilön kokonaan tai osittain omistamiin aluksiin.

2 Vuoden 1955 *Irish Mercantile Marine Act*in (jäljempänä kauppalaivastolaki) 2 §:ssä säädetään seuraavaa:

"1) Tässä laissa tarkoitetaan

— —

'irlantilaisella oikeushenkilöllä' oikeushenkilöä, joka on perustettu Irlannin lainsäädännön mukaan, johon sovelletaan tämän valtion lainsäädäntöä ja jolla on toimintansa pääasiallinen keskus tässä valtiossa — —."

3 Kauppalaivastolain 9 §:ssä säädetään seuraavaa:

"Ellei tämän lain 18 3 momentista muuta johdu, seuraavia aluksia pidetään irlantilaisina aluksina ja niillä on oikeus käyttää kansallista lippua sekä tulla katsotuiksi kansallisiksi aluksiksi:

a) Irlannin valtiolle kuuluvat alukset;

b) henkilöille, joilla on Irlannin kansalaisuus (jäljempänä 'Irlannin kansalaiset'), tai irlantilaisille oikeushenkilöille kokonaan kuuluvat sellaiset alukset, joita ei ole rekisteröity toisen maan lainsäädännön mukaisesti; ja

c) muut alukset, jotka on rekisteröity tai joiden voidaan katsoa olevan rekisteröity tämän lain mukaisesti."

4 Kauppalaivastolain 16 §:ssä säädetään seuraavaa:

"Ellei tämän lain 19 §:stä, joka koskee vastavuoroista kohtelua antavia valtioita, muuta johdu, rekisteröidyn aluksen tai osuuden siihen voivat omistaa ainoastaan:

a) hallitus;

b) ministeriö;

c) Irlannin kansalainen;

d) irlantilainen oikeushenkilö."

5 Komissio tekee väitteissään eron sen mukaan, käytetäänkö aluksia kaupallisen toiminnan harjoittamiseen vai ei.

6 Ensimmäisen tapauksen osalta komissio väittää, että kauppalaivastolain 9 ja 16 §:ään sisältyy perustamissopimuksen 52 artiklan vastaista kansalaisuuteen perustuvaa syrjintää siltä osin, kuin siinä rajoitetaan oikeus aluksen rekisteröimiseen Irlannin alusrekisteriin ja Irlannin lipun käyttämiseen hallituksen, ministeriön, Irlannin kansalaisen tai Irlannin oikeuden mukaan perustetun oikeushenkilön kokonaan tai osittain omistamiin aluksiin. Sama koskee komission mukaan myös tämän lain 2 ja 9 §:n säännöksiin perustuvaa edellytystä, jonka mukaan Irlannissa rekisteröityjä aluksia omistavien yhtiöiden on oltava perustettu Irlannin lainsäädännön mukaan, niihin on sovellettava Irlannin lainsäädäntöä ja niillä on oltava toimintansa pääasiallinen keskus tässä maassa. Komissio vetoaa tältä osin asiassa C-221/89, Factortame ym., 25.7.1991 annettuun tuomioon (Kok. 1991, s. I-3905); asiassa C-93/89, komissio vastaan Irlanti, 4.10.1991 annettuun tuomioon (Kok. 1991, s. I-4569); asiassa C-246/89, komissio vastaan Yhdistynyt kuningaskunta, 4.10.1991 annettuun tuomioon (Kok. 1991, s. I-4585) sekä asiassa C-334/94, komissio vastaan Ranska, 7.3.1996 annettuun tuomioon (Kok. 1996, s. I-1307).

7 Komissio katsoo lisäksi, että kauppalaivastolain 2 ja 9 §:n säännöksiin perustuva edellytys rajoittaa perustamissopimuksen 58 artiklan mukaiset edellytykset täyttävien yhtiöiden sijoittautumisvapautta. Komissio lisää, että väite, jonka mukaan rekisteriin merkitseminen ei ole välttämätöntä sijoittautumisoikeuden käyttämisen kannalta, on nimenomaisesti hylätty edellä mainitussa asiassa Factortame ym. annetun tuomion 25 kohdassa.

8 Niiden alusten osalta, joita ei käytetä kaupalliseen toimintaan, komissio katsoo, että vaikka vapaa-ajan veneilyyn käytettävän aluksen merkitseminen alusrekisteriin ei liitykään työskentelyä koskeviin edellytyksiin suppeassa merkityksessä, mahdollisuus vapaa-ajan toiminnan harrastamiseen vastaanottavassa jäsenvaltiossa on perustamissopimuksen 48 ja 52 artiklassa, joissa kielletään kaikki kansalaisuuteen perustuva syrjintä, määrätyn vapaan liikkuvuuden välttämätön seuraus. Sama koskisi asetuksen N:o 1251/70 7 artiklan ja direktiivin 75/34/ETY 7 artiklan

perusteella myös henkilöitä, joilla on oikeus jäädä jäsenvaltion alueelle työskenneltyään siellä. Komissio viittaa tältä osin edellä mainitussa asiassa komissio vastaan Ranska annetun tuomion 20—23 kohtaan.

9 Irlanti myöntää, että sen on sallittava sellaisten kauppa-alusten ja vapaa-ajan veneilyyn käytettävien alusten merkitseminen alusrekisteriin, jotka kuuluvat muiden jäsenvaltioiden kansalaisille tai muiden jäsenvaltioiden lainsäädännön mukaan perustetuille oikeushenkilöille, joihin sovelletaan jäsenvaltion lainsäädäntöä ja joilla on toimintansa pääasiallinen keskus jäsenvaltiossa. Se väittää kuitenkin, että yhteisön kansalainen voi Irlannissa nykyisin voimassa olevan oikeuden mukaan sijoittautua Irlantiin ja käyttää tästä valtiosta käsin alusta, joka on rekisteröity toisessa jäsenvaltiossa, ja että hänellä on sama oikeus käyttää Irlannin satamia kuin Irlannissa rekisteröidyn aluksen omistajalla, joka on Irlannin kansalainen. Irlanti korostaa, että valmistelutyöt, joilla nykyisin voimassa olevaa lainsäädäntöä on tarkoitus muuttaa, ovat joka tapauksessa parhaillaan käynnissä.

10 Kanteen tutkittavaksi ottamisesta, jota Irlanti ei sitä paitsi ole riitauttanut, on todettava, että komissio on väittänyt Irlannin säännösten olevan asetuksen N:o 1251/70 7 artiklan ja direktiivin 75/34/ETY 7 artiklan vastaisia vain perustelluissa lausunnoissaan. Kuten julkisasiamies toteaa ratkaisuehdotuksensa 4 kohdassa, virallisissa huomautuksissa kuitenkin yksilöitiin riittävällä tavalla Irlannin väitetty jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättäminen eli tiettyjen kauppalaivastolakiin sisältyvien sellaisten säännösten voimassa pitäminen, jotka eivät ole yhteensoveltuvia henkilöiden vapaata liikkuvuutta koskevien perustamissopimuksen määräysten kanssa. Irlannin hallitus on siten näiden huomautusten välityksellä saanut tiedon niiden väitteiden laadusta, joita sitä vastaan on esitetty, sekä tilaisuuden puolustautua (ks. vastaavasti asia C-289/94, komissio v. Italia, tuomio 17.9.1996, Kok. 1996, s. I-4405, 17 kohta). Tämän vuoksi nyt esillä oleva kanne on otettava tutkittavaksi siltä osin, kuin kyse on asetuksen N:o 1251/70 7 artiklan ja direktiivin 75/34/ETY 7 artiklan rikkomisesta.

11 Pääasian osalta on todettava, että yhteisöjen tuomioistuin on jo tarkastellut nyt kyseessä olevan Irlannin lainsäädännön kaltaisen lainsäädännön yhteensoveltuvuutta yhteisön oikeuden kanssa edellä mainitussa asiassa komissio vastaan Ranska antamassaan tuomiossa.

12 Niiden alusten osalta, joita käytetään kaupalliseen toimintaan, yhteisöjen tuomioistuin on katsonut, että jokaisen jäsenvaltion on noudatettava kansalaisuuteen perustuvan syrjinnän kieltoa jäsenvaltioiden kansalaisten osalta silloin, kun jäsenvaltio käyttää toimivaltaansa määritellä ne edellytykset, joiden mukaisesti alus voi saada sen "kansalaisuuden", ja että perustamissopimuksen 52 artiklassa ei sallita ehtoa, jonka mukaan aluksen omistavien tai vuokralle ottavien luonnollisten henkilöiden tai yhtiön osalta pääoman omistajien ja sen hallinnollisten toimielinten jäsenten on oltava tiettyä kansalaisuutta (em. asia komissio v. Ranska, tuomion 14 kohta, jossa viitataan em. asiassa Factortame ym. annetun tuomion 29 ja 30 kohtaan). Lisäksi Irlannin lainsäädäntö on perustamissopimuksen 52 ja 58 artiklan vastainen, koska siinä vaaditaan, että aluksia omistavien oikeushenkilöiden on oltava perustettu Irlannin lainsäädännön mukaan, että niihin on sovellettava Irlannin lainsäädäntöä ja että niiden toiminnan pääasiallisen keskuksen on oltava Irlannissa, ja koska siinä siten estetään aluksen rekisteröinti tai hallinnoiminen silloin, kun kyse on toissijaisesta toimipaikasta kuten kauppaedustajan liikkeestä, sivuliikkeestä tai tytäryhtiöstä (em. asia komissio v. Ranska, tuomion 19 kohta).

13 Niiden alusten osalta, joita ei käytetä kaupalliseen toimintaan, yhteisöjen tuomioistuin on muistuttanut edellä mainitussa asiassa komissio vastaan Ranska antamassaan tuomiossa, että yhteisön oikeudessa taataan jokaiselle jäsenvaltion kansalaiselle sekä vapaus siirtyä toiseen jäsenvaltioon palkkatyön harjoittamista varten tai toimiakseen siellä itsenäisenä ammatinharjoittajana että oikeus jäädä sinne palkkatyön harjoittamisen tai itsenäisenä ammatinharjoittajana toimimisen jälkeen. Mahdollisuus harrastaa tässä jäsenvaltiossa tarjolla olevaa vapaa-ajan toimintaa on vapaan liikkuvuuden välttämätön seuraus (tuomion 21 kohta).

14 Tästä seuraa, että yhteisön oikeuden vapaata liikkuvuutta koskevia oikeussääntöjä on sovellettava jäsenvaltion kansalaisen vapaa-ajan veneilyyn käytettävän aluksen merkitsemiseen alusrekisteriin vastaanottavassa jäsenvaltiossa (em. asia komissio v. Ranska, tuomion 22 kohta).

15 Irlannin lainsäädäntö, jossa varataan vain sen kansalaisille oikeus merkitä Irlannissa alusrekisteriin omistamansa vapaa-ajan veneilyyn käytettävä alus, on siis perustamissopimuksen 6, 48 ja 52 artiklan sekä asetuksen N:o 1251/70 7 artiklan ja direktiivin 75/34/ETY 7 artiklan vastainen (em. asia komissio v. Ranska, tuomion 23 kohta).

16 Edellä esitetyn perusteella on todettava, että Irlanti ei ole noudattanut EY:n perustamissopimuksen 6, 48, 52 ja 58 artiklan, asetuksen (ETY) N:o 1251/70 7 artiklan eikä direktiivin 75/34/ETY 7 artiklan mukaisia velvoitteitaan, koska se pitää voimassa lakeja, asetuksia tai hallinnollisia määräyksiä, joissa rajoitetaan oikeus muun aluksen kuin kalastusaluksen rekisteröimiseen Irlannin kansalliseen alusrekisteriin hallituksen, ministeriön, Irlannin kansalaisen tai irlantilaisen oikeushenkilön kokonaan tai osittain omistamiin aluksiin.

Oikeudenkäyntikulut

17 Työjärjestyksen 69 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut. Koska Irlanti on hävinnyt asian, se velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (viides jaosto)

on antanut seuraavan tuomiolauselman:

1) Irlanti ei ole noudattanut EY:n perustamissopimuksen 6, 48, 52 ja 58 artiklan, työntekijöiden oikeudesta jäädä jäsenvaltion alueelle työskenneltyään siinä valtiossa 29 päivänä kesäkuuta 1970 annetun komission asetuksen (ETY) N:o 1251/70 7 artiklan eikä jäsenvaltioiden kansalaisten oikeudesta jäädä toisen jäsenvaltion alueelle toimittuaan siellä itsenäisenä ammatinharjoittajana 17 päivänä joulukuuta 1974 annetun neuvoston direktiivin 75/34/ETY 7 artiklan mukaisia velvoitteitaan, koska se pitää voimassa lakeja, asetuksia tai hallinnollisia määräyksiä, joissa rajoitetaan oikeus muun aluksen kuin kalastusaluksen rekisteröimiseen Irlannin kansalliseen alusrekisteriin hallituksen, ministeriön, Irlannin kansalaisen tai irlantilaisen oikeushenkilön kokonaan tai osittain omistamiin aluksiin.

2) Irlanti velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Moitinho de Almeida Gulmann Puissochet

Jann Wathelet

Julistettiin Luxemburgissa 12 päivänä kesäkuuta 1997.

R. Grass J. C. Moitinho de Almeida

kirjaaja viidennen jaoston puheenjohtaja